

EDINOST

„EDINOST“
Izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob torkih, četrtek in sobotah. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerne pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za jeden mesec f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50; za tri mesece f. 3.—; za pol leta f. 6.—; za leto f. 12.—. Naročnine je plačevati naprej na naročbo brez priložene naročnine se sprava ne ozira. Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč., izven Trsta po 4 nč.

Oglaš se računa po tarifi v petih; za naslove s debelimi črkami se plačuje preostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnice in javne sahvale, domači oglaš itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulice Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglaš sprejema upravnštvo ulice Molino picolo št. 3, II. nadst. Naročnino in oglaš je plačevati leso Trst. Odprta reklama sije se preste poštnino.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„Edinost je moč“.

VABILO na javni narodni shod,

ki ga sklicuje politično društvo „Edinost“

v gostilni gospoda Andreja Čoka v Lonjeru
v nedeljo dne 8. novembra 1896. ob 3. uri popoldne

Dnevni red:

1. Nagovor predsednika.
2. Prečitane zapisnika zadnjega shoda na Proseku.
3. Utemeljevanje resolucije radi osnutja okrajnega glavarstva za triaško okolico.
4. Eventuelni predlogi.

Triški in okoličanski Slovenci!

Sedaj Vam je prilika, da pokažete svoje zanimanje za javne stvari Vaše občine, in po tem takem tudi za svoj lastni blagor. Vsakemu bode prilika, da pove, kar mu je na srcu. Politično društvo „Edinost“ boše sklicevalo zaporedoma shode po okolici, a okoličanem je dolžnost, da se v velikem številu udeleže teh shodov in da posežejo tudi v razpravo, kajti le tako izvedo bodoči poslanci, česa žel in zahteva ljudstvo.

Odbor političnega društva „Edinost“.

Oklic

volilcem za dopolnilno volitev enega poslanca v dušavni zbor iz skupine mest in trgov ter kupčijske in obrtnijske zbornice goriske.

V torek dne 10. novembra bo treba stopiti volilcem iz skupine mest in trgov zopet na volišče, da si izberejo za čas, dokler bo sedanji državni zbor skupaj, poslanca v ta zastop. Dasi imajo v tej volilni skupini goriški Italijani in prebivalci v Furlaniji zdato večino, vendar ne kaže, da bi se slovenski volilci izognili volitvi. Goriški Italijani so si postavili kandidata, odvetnika dr. Fr. Maranija, čegar mišljenje o našem narodu je dobro znano, ker je je večkrat izjavil v mestnem zastopu goriškem. Temu kandidatu ne more dati glasu noben Slovenec, ki ljubi svoj narod in ki ima iskrico narodnega ponosa v svojem srcu.

Furlani so si izbrali moža iz svoje srede, ki pozna njih deželo in potrebe, viteza Edvarda Bujatti-ja, ki ni Slovencev nikoli žalil.

V takem položaju je slovenskim volilcem izbiranje jako olajšano, posebno ako pomislimo, da vitez Bujatti je bil vedno odločen pristaš predelske železnice in da sedanja volitev daje priložnost složnemu postopanju dveh narodov v deželi, Slovencev in Furlanov, kar od nekdanj želimo in do česar mora priti, ako hočemo doseči prepotrebni mir v deželi in znosne odnose v deželnem zboru.

Zato priporočata podpisana, naj se slovenski volilci prav gotovo udeležijo volitve dne 10. novembra in naj zapišejo na svoj volilni listek ime kandidata:

EDVARD vitez BUJATTI.

Volilci! Poslušajte najin glas in bodite prepričani, da se ne boste kesali.

V Gorici, 4. novembra 1896.

Dr. Anton Gregorčič — Alfred grof Coronini, državna in deželna poslanca.

Glavni pogoj jedinstvenemu klubu.

Nedavno smo bili posnili iz zagrebskega „Obzora“, da nameruje dr. Laginja še pred Božičem sklicati v Ljubljani shod vseh hrvatskih in slovenskih poslancev, da se dogovore o sedanjem položaju in zasnujejo temelj bodočemu — jedinstvenemu klubu v parlamentu na Dunaju.

Oni dopisnik „Obzora“, ki je bil poslal v svet to vest, veselo vest, je sodil dokaj optimistično o tej nakani, mené, da so vsi hrvatski in slovenski poslanci uverjeni o potrebi zloznega postopanja in da je nakana dr. Laginje v nekaki zvezi z nakanami grofa Badenija za osnutje bodoče večine v poslanski zbornici; ali da govorimo še jasneje: jedinstvenega kluba treba, ker da želi grof Badenij pritegniti Hrvate in Slovence v bodočo parlamentarno večino.

Po najnovejših izjavah istega lista, ni bil to le pojav hipnega optimizma dunajskega dopisnika, kajti „Obzor“ se zopet bavi s tem predmetom in v istem ugodnem smislu, in to celo na uvodnem mestu, a ta optimizem zagrebskega lista velja le z ozirom na dispozicijo poslancev; to pa mu ne

zadošča. Pravi namreč, da glavni namen dru. Laginji je ta, da se poslanci dogovore za bodoči jedinstveni klub in pa o tem, kako naj bi bila složno in kompaktno prihodnje delovanje hrvatskih in slovenskih poslancev. Žalostno je zares — tako nadaljuje zagrebski list —, ako vidimo, da so hrvatski in slovenski poslanci razsepljeni na tri klube in je ta razsepljenost kriva neuspešnosti vsake pojedine skupine. Dunajski dopisnik zagrebskega lista zatija vnovič, da sedaj vsi hrvatski in slovenski poslanci uvidjajo potrebo hrvatsko-slovenskega kluba, zbok česar se tudi vsi in radi odzovejo pozivu dra. Laginje.

Hrvatske in slovenske pokrajine na jugu imajo veliko nujnih potreb, bodisi na šolskem in administrativnem polju, bodisi na materialnem, a vlada ali na kratko noče, ali pa se obotavlja trdovratno zadovoljiti tem potrebam. Ako bi bili hrvatski in slovenski poslanci složni med seboj, ako bi sestavljali jeden jedinstveni klub in bi kakor tak stavliali svoje zahteve, njih položaj bi bil povsem drugačen nasproti vladi, in poslednja bi bila prisiljena, da računa in paktira z našimi poslanci. Jedinstvo kluba pa bi imelo še drug značaj: bilo bi simbolom (znakom) ukupnosti, spajajoče naše pokrajine na jugu za daljnje političke aspiracije njihove.

„Obzor“ trdi nadaljevalje, da je vedno in vedno povdarjal in zagovarjal potrebo jedinstvenega kluba, v katerem bi složno nastopali Hrvati in Slovenci, a ta klub naj bi bil v najtesnejih odnosih s češkimi poslanci. Po tem je tudi umevno, kako ga veseli omenjena nakana dra. Laginje. Ali jedinstvo kluba zahteva tudi jednотnоgа programa, vsaj v glavnih črtah, zajedno pa tudi nekake jedinstvenosti v programu in delu onih, katere poslanci zastopajo. Kajti ni si misliti prav lahko jedinstvenega kluba brez nekake jedinstvenosti med strankami, ki so izvolile iste zastopnike. Ni si megoče misliti dveh poslancev v jednom in istem klubu, dokler se njih privrženci izven kluba najjarditeje bore med seboj. Ob prepiru med strankami jedinstvo takega kluba sloni na jako trhli podlagi.

PODLISTEK.

25

Prijatelj Lovro.

Črtica po resnici. — Spisal August Šenoa. Prevel C—t

Nekega dne, ko se je vračal Lovro domov, mu je priletela sestra nasproti.

„Lovro, Lovro!“ je vskliknila, „vidiš ta-le zavitek. Donesel ga je uradni sluga. Poglej, kaj je.“

„Slednjič, vendar“, vzdihnil je Lovro in jel hitro odpravljati uradni pečat. Pregledal je pismo, prebledel, spustil zavitek na zemljo, pokrnil si z rokama lice, in povrnil se v goro hitrim korakom.

„Jezus Kristus“, zavpila je sestra, „kaj je Lovru? Mora mu biti slabo. Siromak je bil v zadregi, ko je prečital pismo.“

Oče je vzel pismo ter odšel v krčmo, da poišče starega sodnega pisarja, ki je poznal nemški. Ta naj mu raztolmači v domačem jeziku zlonosno pisanje.

Pisar si je nataknil naočnike in jel čitati skozi nos nadpis na prošnji Lovrovi: „Ta prošnja se vrača prosilcu, ker je ministerstvo drugemu podelilo zaproseno podporo.“

„Te pa ni dobro, dragi kume“, jel je pisar tolmačiti Lovrovemu očetu, „to se pravi po naše Lovro ne dobi nič, ne pojde na Dunaj v velike šole.“

Tako je tudi bilo. Stari državni zistem je bil na zatonu, ali oblast so vrtili še stari poglavarji. Lovro je bil odpadnik od duhovenstva in tu ni mogel pomoči niti predsednik. In kako bi tudi? Grof je potoval, ni se vedelo kod po južni Italiji. Starega kakor da je pičila kača. Govoril ni nič. Nemo je spravil pismo v žep, namrgodil čelo, stisnil ustnici ter odšel počasnim korakom proti svoji hiši.

„Kje je Lovro“, je vprašal, stopivši v hišo, kjer je družina sedela v strahu.

„Ne vemo, oče!“ je odgovorila sestra drhté, „ves dan ga ni bilo domov. Da si le ni storil kaj hudega! Poslala sem jednega moža in nekoliko pastirjev, da ga iščejo po gori.“

„Reši nas iz skušnjave“, molila je starka v kotu, neprestano reseča solze.

„Dobro“, je rekel oče, „ko se sin povrne domov, povejte mi.“

Stari je odšel v svojo izbo ter zaprl vrata za seboj s ključem. Izvlekel je računo, štel, zlagal, kimal z glavo. Med tem so minole tri polne ure. (Pride še.)

Zato obžaluje „Obzor“ to večno borbo med strankami v Hrvatih in Slovencih. Te borbe slabo gladijo pot jedinstvenemu klubu na Dunaju.

Uverjen je, da se vsi poslanci odzovejo podra. Laginje; veruje, da se bodo mogli sporazumeti brez daljših in živahnih razprav v paragrafranju programa za bodočo akcijo; a vse to ne bode pomagalo mnogo, ako isti duh sloga ne bode nadahnjeval tudi vojske, ako vodje ne bodo uplivali na vojsko v tem zmislu. Potreba je torej dvojna: da se sporazumejo poslanci in da se zberejo narodne vrste v obrambo pred napadi.

Italijanstvo in nemštvo pritiskata na nas od vseh strani. Ako v jedni pokrajini storimo korak naprej, pa storimo v drugi dva koraka nazaj. Iz tega sledi, da se moramo zložno boriti proti tretjim in se izogibati borbam med seboj. Ni zadostno, da imajo na Dunaju jeden in jedini klub, ampak treba, ako hočemo, da se ideja dra. Laginje uresniči v vsem nje obsegu, da tudi stranke v pokrajinah postopajo zložno in da se izogibljejo medsebojnemu klanju. To je glavni pogoj za jedinstvo kluba in za ukupnost akcije poslancev.

Tako utemeljuje „Obzorov“ člankar dvojno potrebo: jedinstvenega kluba na Dunaju in paralelne akcije za pomirjenje in zloženje strank v domovini. Mi pritramo popolnoma mislim zagrebškega lista; pridodati pa moramo, da si treba ta izvajanja tolmačiti cum grano salis! Čemu bi si zatiskali oči pred tem, ker je in s čemer moramo računati, ako nam je do tega, da si ohranimo ime reelnih in razsodnih politikov? Zato smo se odločili, da nekoliko reagujemo na „Obzorova“ izvajanja. — Kolikor mi poznamo stvari, bi si hudo opekeli prste oni, ki bi hotel kar zlititi naše stranke v jedno celoto. To ni mogoče v nas Slovencih, v Hrvatih pa menda še manje. Na to stran le nikar in nikacih utopij. Je žalostno, da je tako, in mi smo gotovo prvi, ki obžalujemo prav iz globine srca, da je tako. Ali kaj pomaga vse naše obžalovanje, ako pa je strankarska in osebna strast jačja, nego pa rodoljubna želja. Stranke v nas so se tako zarile v to nesrečno medsebojno borbo, da so uverjene, da je naš domači prepir postal os, okolo katere se suče veliko svetovno kolo. In samoljubje ter občutljivost na tej in na oni strani sta se razvila do tolike nervoznosti in mrzličavosti, da se raje na obeh krilih naše vojske hkratu klanjajo tujinstvu nego da bi za las odnehali jeden drugemu. Tako je, taki smo, take so naše slabosti: vse preveč osebne ambicije je v nas Slovencih in vse premalo bratoljubja in rodoljubja. Ker imamo vedno le osebe pred očmi, pa ne vidimo dalje — domovinske stvari.

Kakor je žalostno to, vendar moramo odkritosrečno povedati svoje menenje, da je zloženje strank na Kranjskem za sedaj nemogoče, kajti za ublaženje duhov bode trebalo daljšega procesa in reakcije od tretje strani in novih moč, katerih ni zaplel vihar v vrtnec strastij. Te tretje strani še ni...! Morda, morda... Ne morda, gotovo pride dan, ko glas treznih in rodoljubnih moč zakliče zaslepljenec: Quos ego! A narod bode sledil — tem tretjim; kajti narod je že utrujen in izmučen po tej divji gonbi in potrebuje miru in takega dela, kakoršno mu bode blazilo srca, ne pa vzbujalo strasti.

Toliko je trebalo poudariti, da smo na jasnem. Ali pa je morda radi tega neizvedljiv pogoj, kakor ga označuje „Obzor“ za uspešnost jedinstvenega kluba na Dunaju? Nikakor ne! Saj „Obzorov“ člankar sam govori o strankah in ne o osnutju jedne same stranke, kakor podlage jedinstvenemu klubu na Dunaju. „Obzorov“ člankar ne zahteva, da bi se stranke zlile v samo jedno, ampak zložno naj bi postopale v borbi — proti tretjemu! To pa store lahko, kajti v to ne treba drugega, nego dobre volje, rodoljubja in tiste moralne sile, lastne resnični inteligenciji, katera pomaga človeku, da more premagovati samega sebe, ko gre za splošno korist velike družbe. Taka velika družba je narod, a posamičniki — tako osebe kakor cele stranke — morajo podrežati svoj „jaz“ ukupni stvari, kadar treba to stvar braniti pred tretjimi. A naši poslanci na Dunaju imajo vedno take „tretje“ pred seboj in proti „tretjim“ morajo braniti koristi svojega naroda. Zato treba najprvo, da so oni zložni med seboj, in v drugo, da jih tudi mi podpiramo zložno ne gle-

de na domači prepir. Poslanci so naši zastopniki pred vnanjim svetom, iz česar izhaja imperativ za nas vseh na desni in na levi, da jih podpiramo v njih celokupnosti, da svet ne bode videl „Narodovcev“ in „Slovencev“, ampak le — Slovence, zložno in zdušno zahtevajoče svoja prava. Klub na Dunaju mora biti jedinstven, a tudi razmerje med klubom in narodom ne sme biti prirejeno v zmislu domačega prepira, ampak v zmislu skupnih narodnih potreb.

Taka preustrojitev našega javnega političnega življenja je neobhodno potrebna in — možna. In ker je potrebna in ker je možna ob le količjak dobri volji, hočemo z vso silo delovati za tako uredbo, ne zmeně se za to, ako nas kdo utegne smešiti z „najivneži“. V tem zmislu izjavljamo že danes, da bomo o prihodnjih državnozbornih volitvah neizprosno pobijali vsako kandidaturo — klerikalno ali liberalno —, o kateri ne bomo imeli jamstva, da dotičnik vstopi v jedinstveni klub na Dunaju in da bode uplival na ublaženje strasti med nami. V tem zmislu naj postopa ves narod! Ako se poslanci nočejo zadržati v zložno delo, pa naj narod vzame bič v roko. Kajti to vendar ne gre, da bi trpela ukupna korist radi ambicije posamičnikov. Ako narod v tem zmislu stori svojo dolžnost o prihodnjih volitvah, potem smo gotovi, da se izpolni glavni pogoj jedinstvenemu klubu naših poslancev v zbornici na Dunaju!

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 7. novembra 1896.

Dopolnilna volitev na Goriškem. Na drugem mestu priobčujemo oklic, podpisano po voditeljih goriških Slovencev, dru. Gregoriču in grofu Alfredu Coroniniju, s katerim se pozivljajo volilci slovenskih trgov, naj oddajo svoje glasove za kandidata Furlanov, viteza Bujattija, proti kandidatu goriških srditežev, znaneemu odvetniku Maraniju. Mi odobrujemo brezpogojno ukrep goriških Slovencev; ako nam je voliti med dvema zlema, odločiti se nam je za manje zlo. In naši volilci v skupini mest in trgov preprečijo lahko manje zlo. Temu v dokaz podajamo tu nekoliko statistike.

Vseh volilcev za državni zbor v skupini mest in trgov na Goriškem je 2888; slovenskih pa je 7—800, ki se dele nastopno: Sežana 151, Kanal 44, Ajdovščina 49, Kobarid 61, Bovec 141, Tolmin 68, v Gorici pa utegnemo imeti 2—300 glasov. Ker je pričakovati hude volilne borbe med Bujattijem in Maranijem, je veliko verjetnosti, da odločijo ti slovenski glasovi. Tem nujneja je dolžnost našim volilcem, da pridejo na volišče vsi do zadnjega in da zložno oddajo svoje glasove g. vitezu Bujattiju. Sosebno se še obračamo do Sežancev in Bolčanov, ker ta dva kraja imata po največ glasov med našimi kraji. Bujatti ni naš človek, v tem pogledu se ne smemo varati; ali le-ta je miren in trezen mož, s katerim bode možno pametno govoriti vsaj ob materialnih vprašanjih.

Še jedenkrat torej pozivljamo slovenske volilce, da nijeden ne ostane doma!

Državni zbor. Poslanska zbornica je včeraj odklonila nujni predlog Pacakov radi uredbe jezikovnega vprašanja. Za nujnost so glasovali samo Čehi, desni centum in Jugoslovani. Poljaki in češki veleposestniki so v principu za predlog, glasovali pa so le proti nujnosti, česar pa je bilo pričakovati po vslerajšnji izjavi ministra-predsednika. V imenu Poljakov je izjavil Javorski, da oni žele sprave med obema narodoma na Češkem. Znamenita je bila izjava princa Schwarzenberga v imenu veleposestnikov čeških, tako, da so jej Mladočehi burno ploskali. Rekel je namreč, da Nemci na Češkem niso tlačeni in da v stvarih kulturnega napredka in narodne jednako-pravnosti se čuti njegova stranka solidarno z Mladočehi. V svojem odgovoru na interpelacijo posl. Pacaka je izjavil justični minister, da je vlada pripravljena skrbeti za to, da bodo obnemogli dijurnisti dobivali starostno in invalidno oskrbo.

Deželnozbornske volitve v Dolenji Avstriji. Včeraj so se vršile ožje volitve v notranjem mestu dunajskem in v Leopoldovem. Poginjajoči lev je dobil še jedno brco. V Leopoldovem — v tej nekdanji domeni liberalcev — so zmagali antisemitje, v notranjem mestu — v tej „hochburg“ liberalizma — so se mogli židovski in kapitalisti-

ski liberalci obraniti le na ta način, da so se zvezali — s socialnimi demokrati. To je pač najčudnejši „divji zakon“! Moralno vzgojeni ljudje pa ne žive navadno v „divjih zakonih“! Nemškoliberalna stranka je seveda od nekdanje predstavljalke politiško — „demimonde“! In zato se ne čudimo nje divjemu zakonu.

Nemška levica se podira. Jela se je torej podirati stara preperela zgradba, pod katere streho se je storilo toliko greha, toliko nasilja, toliko krivica. Zgradba se podira, katastrofa je tu, toda narodi avstrijski nimajo razloga, da bi kazali sočutje na tej katastrofi. 25 češko-nemških in 2 moravska poslanca so izstopili iz kluba nemške levice. Tudi dva Korošca sta prijavila svoj izstop. Napočil je torej dan začetka — koncu! Slabo življenje, sramotna smrt!

Različne vesti.

Ob jednajsti uri! Še jeden dan in mine doba, določena za ulaganje reklamacij proti volilnim listam, kakor jih je sestavil mestni magistrat tržaški! V tem zadnjem hipu, ob jednajsti uri, pozivljamo še jedenkrat vse mestne in okoličanske volilce, katerim gre volilno pravo, a vendar niso upisani v liste in ki še niso storili tega, da se nemudoma obrnejo do naših odvetnikov. Ako so ti gospodje prevzeli to ogromno nalogo iz golega rodoljubja, ako je pol. društvo „Edinost“ poskrbelo, da se morejo ulagati reklamacije brez stroškov in sitnosti za volilce, potem, menimo, je tem poslednjim tem nujneja dolžnost, da storé, kar jim nalagata lastna korist in rodoljubno čustvo. Dotični volilci II., III. in V. okraja se morejo priglasiti še jutri na shodu v Lonjeru. Še jedenkrat kličemo v tem zadnjem hipu; ob jednajsti uri: reklamujte svoje volilno pravo vsi vi, ki ste neopravičeno izpuščeni iz volilne liste!

Za volitve. Slovenskim volilcem v mestu in okolici naznanjamo, da se jim je radi reklamacij obrniti:

za VI. in IV. okraj (Rojan, Greta, Barkovlje, Kontovelj, Prosek in sv. Križ) do odvetnika dra. Gustava Gregorina, Via Molin piccolo št. 3; za III. in V. okraj (Vrdela sv. Ivan, Škorčlja, Opčine, Bane, Trebče, Padriči, Gropada in Bazovica) do odvetnika dr. Mateja Pretnerja, Corso, piazzetta S. Giacomo št. 1;

za I. in II. (Škedenj, sv. Mar. Magdalena zgornja in spodnja, Rocol, Kjadin, Lonjer Katinara) do odvetnika dra. Otokarja Rybafa, Via S. Spiridione št. 3;

za mesto pa po abecednem redu in sicer od A—G do odv. dr. Gustava Gregorina; od H—P do odv. dr. Mateja Pretnerja in od R—Z do odv. dr. Otokarja Rybafa.

„Trst in okolica.“ Pod tem zaglavjem se bavi tudi zagrebški „Obzor“ v nekem dopisu, dopisnem mu iz Trsta, z idejo osnutja okrajnega glavarstva za tržaško okolico, a — o d k l a n j a to idejo. Dopisnik opira svoje menenje na te razloge: rodoljubi, ki zagovarjajo to idejo, imajo pred očmi le okolico, njegovo (dopisnikovo) menenje pa je, da bi trebalo najprvo misliti na mesto, tudi če bi imela okolica trpeti na tem začasno; ako bi se okolica odcepila od Trsta, odrekli bi se Slovani s tem Trstu samemu. Slovenci in Hrvatje v mestu bi bili potem osamljeni in zgubljeni. Okolica jim je zaslomba in opora, in že ne drugega, zagotovljeno jim je za sedaj vsaj životarenje. Slovenski zastopniki, izvoljeni v okolici v mestni zbor, so vsaj žive priče o obstanku Slovanov v Trstu. Njih položaj je sicer težaven in njih glas se ne sluša, ali oni so v zbornici kakor živi protest proti krivicam, ki se sklepajo v mestnem zboru. Ako se odcepi okolica, tega glasu ne bode več čuti. Slovenski zastopniki ne premorejo sicer mnogo, vendar delajo mnogo skrbi italijanski večini. Z ozirom na mesto morala bi torej okolica še nadalje nositi žrtve, ki jih je nosila do sedaj, vzbujaje s tem iskreno hvaležnost in občudovanje vseh dobrih rodoljubov. Okolica mora ostati zaledje tržaškemu mestnemu slovanstvu. Italijanstvo v Trstu ni tako močno, kakor se misli sploh. Temu najbolji dokaz je neprestana razburjenost istega. Jeden slovenski napis na grobju, jeden slovenski napis v mestu, jedna slovenska propoved v cerkvi, vsaka najmanjša stvar zadošča, da se razburja, kakor da je v nevarnosti njega obstanek. Z odcepljenjem okolice bi le pomogli italijanstvu in je ojačili.

Tako se glase v jedru izvajanja dopisnika „Obzorovega“. Mi bi sicer lahko naveli celo vrsto dokazov, da posledice za Slovane v mestu bi bile baš obratne kakor trdi „Obzorov“ dopisnik, ako bi se okolica okrepila po lastni upravi in postala nezavisna od italijanskega upliva. Ali o tem se ne da govoriti v par besedah. Danes hočemo le opozoriti slavno uredništvo „Obzora“, da njega dopisnik je oprl svoja izvajanja na povsem krivo premiso; in ker je premisa kriva, morajo biti krivi tudi zaključki: **Akcija političnega društva „Edinost“ ne gre za tem, da bi se okolica ločila od mestne občine tržaške, ampak le za tem, da bi vlada potegnila nase takozvani izročeni ali preneseni delokrog, to je one agende, ki jih vrši mestni magistrat po okolici v imenu vlade kakor politička in ne občinska oblast.** Moč političke oblasti obdaje mestni magistrat posebnim ugledom pred priprostim ljudstvom, a mi vemo, kako zna mestna gospoda izkoristiti ta ugled. Siromašni okoličan misli, da je magistratu vse dovoljeno, da stori, kar hoče, da ni vezan na nikake zakone, da kaznuje kadar hoče, kogar hoče in radi česar hoče, da po svoji volji določa davke itd. itd. Jeli čudo potem, da je tako žalostno po okolici? Mnogo so govorili o demoralizaciji po okolici! Ta pojem ne odgovarja popolnoma; okoličani niso demoralizovani po svojem jedru, ampak zbegani in preplašeni so. A akcija društva „Edinost“ gre ravno zatem, da ljudstvo po okolici zadobi zopet nekako moralno oporo v dobrohotni, njemu naklonjeni politički oblasti. Za to gre in ne za ločitev mesta od okolice. Nadejamo se, da je potolažen gospod dopisnik „Obzorov“.

Taki so in taki ostanejo! Na Goriškem se bije sedaj hud boj o dopolnilni volitvi na mesto pokojnega kneza Hohenlohe. In ta boj se bije po večini na laških tleh. Tem nujnejši bi bila dolžnost goriškim laškim klerikalcem, da vržejo i oni svoj glas na tehtnico in da preprečijo zmago laške intransigence. Tako bi zahtevalo njih lastno versko stališče — stališče krščanske ljubezni, spravljivosti in toli potrebnega miru v deželi — in pa tudi lojalnost do države. Tako bi morali, a kako delajo! Ali ste jih videli kje na delu, ali so gani le z jednim samim mazincem? Kaj še: poskrili so se po svojih duplinah, ker se nočejo zameriti goriškim srditežem. Taki so v Trstu in taki so v Gorici! Ko jim je v priliko, da se bahatijo in šopirijo proti Slovencem, potem so vsi junaki: zavihanimi rokavi in bojnim kopjem v roki — tedaj so kaveljni, da jim ni para; kadar pa bi morali pokazati zobe irredenti, ki je identična s fra-masonstvom, tedaj... dá, tedaj: išči jih po grmovji njih tradicionalne neiskrenosti, njih nezvestobe do načel verske stvari.

Tudi sedaj so ostali oni „nevtralni“, ko se bije načelno važen boj: med načelom večnega in najodurnejega prepira in pa med načelom mirnejega, stvarnejega razpravljanja raznih vprašanj. Mirnim srcem zapišemo tu trditev, da so ta laška klerikalna gospoda v Trstu in v Gorici najizdatnejši, če tudi indirektni podpiratelji laškega šovinizma, ustvarjajočega — na veliko žalost vseh pravih prijateljev dežele in na neizmerno škodo iste — toli globok prepad med obema narodnostima. Zato pa jih spoštujemo — kakor zaslužijo.

Pogreb umorjenega Ivana Sancina-Gapa. Iz škepnja nam pišejo: Roka se mi trese, gospod urednik! Divja bol mi razjeda dušo, ko pošiljam zadnje pozdrave blagemu mladeniču, ki ga je potisnila v grob roka morilčeva. Vse je jokalo za njim, kajti bil je blag, dober in pravi uzor mladeniča ter naš, povsem naš. Kako da se je v njem iskril narodni čut, je razvidno iz tega, da mnogo-krat ni utegnil čakati do poludne na „Edinost“, ampak je že zjutraj hitel v Trst ponjo.

Pogreb je bil v sredo ob 3. pop. Pokojni je ležal v mrtvašnici na pokopališču. Tu se je zbralo toliko ljudi — malone vsa vas — da si se komaj preril, hoté posloviti se od njega zadnjikrat. Po dovršenih cerkvenih obredih se je razvrstil sprevod. A predno so zadeli krsto na rame, zapelo je društvo „Velesila“: „Blagor mu, ki se spočije“. Vse je hitelo. Potem se je pomikal sprevod proti cerkvi: na čelu domača godba, za njo nosilec križa in njemu na strani po jedno dekle v narodni noši in s šopki v roki, nosilec venca s trakovi in napisom: „Krvaveča srca prijateljev svojemu ljubemu Ivanu“, pevsko društvo, dekle, noseče prekrasno izdelano blazino, potem zopet tri dekleta, ki so

nosila venca z napisoma: „Počivaj nam sladko, ljubi Ivan“ in „V dar svojemu Ivanu“. Tu je sledila krsta, katero je nosilo 6 mladeničev. Krsto je pokrivalo mnogo venčev. Na strani krste so stopali po trije mladeniči in tri dekleta. Prvi so nosili sveče, druga šopke. Dekleta seveda v narodni noši. Za krsto so stopali svojci in sorodniki in nepregledna vrsta žalovalcev. Godba je svirala žalostinke, a pevci so peli „Miserere“. V cerkvi je „Velesila“ zapela „Molitev“, a jok ljudstva se je mešal z milotuznimi akordi te pesmi. Po ulicah je od vseh strani prihajalo ljudstvo, da vidi ta sijajen pogreb, prirejen po slovenskem bratoljubju. Kamor si se ozrl po ulicah, tam so jokali. Na pokopališču je zapela „Velesila“ „Jamico“ v zadnji pozdrav. Tu so bili prizori neopisljivi. Očetu in materi je pokalo srce prevelike žalosti, a žnjava smo jokali — vsi. Zastonj! Ostaviti smo ga morali samega za vedno... ne, saj pride vstajenja dan!

Ves pogreb se je vršil brez nikake odškodnine; vse je tekmovalo, da skaže pokojnemu zadnjo ljubav. Prijatelji pa so nabrali 44 gl. za nakup raznih okrašenj.

Dragi Ivan! Bog Ti podeli večni mir! Žalostna Ti je bila smrt in vendar srečna: pal si v narodni službi! (Op. ured.: Pokojnik in morilec sta se sprla tisti večer, ker je prvi karal poslednjega radi pajdašenja z našimi narodnimi nasprotniki.)

Našim sotrudnikom! One naše sotrudnike, ki čakajo na prijavljene doposlanih nam spisov in ki se tožijo nekako, da jih zanemarjamo na neodpusten način, prosimo najuljudneje, da pomislijo dobrohotno, da smo notri sredi vелеvažne volilne borbe, ki nam nalaga ogromnega dela, in to ne le v uredniški sobi, ampak še nekoliko več izven iste. Shod se viši za shodom, volilni odbor je v permanenci, reklamacijsko postopanje zahteva mnogo časa in truda, misliti treba na organizacijo agitacije in opravljati je različnih poslov, katerih ni smeti obešati na veliki zvon in ki so vendar nedružljivo spojeni z volilno borbo. Volitve so za nas sedaj glavna in prva stvar in naravno je in neizogibno, da se ne moremo toliko pečati se stvarmi, ki niso tako aktivne važnosti. To smo hoteli povedati našim častitim sotrudnikom s prošnjo, da blagovole potrpeti, ako jim ne moremo biti na uslugo, kakor bi sicer radi.

Na Greto! Dá, na Greto! Tako kličemo vsem onim tržaškim in okoličanskim rodoljubom, ki se ne udeležé shoda v Lonjeru. Greta je bila do sedaj nekako na slabem glasu v narodnem pogledu. V noveji čas pa so nam jela prihajati ustmena in pismena poročila, da še ni tako hudo, kakor se misli sploh. Še je poštenih rodoljubov tam na Greti in upati je, da se okoli istih zasnuje novo sveže življenje. Ti poštenjaki nam hočejo dokazati jutri svojo pošteno voljo in svojo zvestobo do narodne stvari in v ta namen prirede veselico z obširnimi in zanimivimi programom. Na nas družih rodoljubih pa je, da jim pokazemo svoje simpatije in sočutstvo, da bodo videli, da vemo ceniti njih dobro voljo in njih delo; s tem jih najizdatneje vspodbudimo k nadaljnjemu delu. Najlepše pa so gretarski rodoljubi povzdignili vrednost svoje veselice s tem, da so nje čisti dobiček namenili družbi sv. Cirila in Metoda. Kdor torej ne pojde jutri v Lonjer, pa na Greto!!

Škof msgr. Šterk v zavetišču „Elizabetinum“. Premil. škof msgr. Šterk bode v ponedeljek dne 9. t. m. ob 10. uri daroval sv. mašo v kapeli zavetišča „Elizabetinum“ pri sv. Andreju.

Podeljen naslov. Nj. Vel. cesar je podelil naslov živinozdravniškega nadzornika živinozdravniškemu koncipistu na tukajšnjem uamestništvu, Egidiju Zuttioniju.

Posledice „volitev“ na Ogorskem. Iz Lvova brzojavljajo: V jednom bataljonu vojakov, ki se je vrnil iz Ogorske semkaj, je 18 (!) ranjenih. Ta bataljon bil je namreč na Ogorskem, da vzdržuje red o volitvah. Nekega dne pa je napadla vojake druhal „volilcev“ kamenjem in streljanjem iz revolverja. Od todi 18 ranjenih.

Povišana kazen Artonu. Znanega sleparja v Panamski aféri, Artona, je bilo obsodilo porotno sodišče v Parizu, kakor smo javili svoječasno, na 6 let zapora. Arton je bil uložil pritožbo ničnosti proti tej obsodbi. Včeraj se je vršila nova razprava pred porotnim sodiščem v Versaillesu. Arton je dobil 8 let ječe.

Pevski dom. Minolo sredo, dne 4. t. m., se je vršilo ob zadostni udeležbi v gostilni „pri kroni“ prijateljsko posvetovanje o nameravani zgradbi „Pevskega doma“. Na isto so prišli zastopniki pevskih društev in raznih obrtniških združenj. Razgovarjalo se je o tem in onem in končno se je sklenilo sklicati na dan 15. t. m. večji shod, h kateremu se povabi tudi več družih merodajnih činiteljev. Tačas pa se izvoli odbor in prične se potem redno delovanje za „Pevski dom“. Program tega shoda priobčimo v kratkem ter o shodu svoječasno poročilo. Za danes prinašamo dosedanja nabrana darila: Vesela družba v gostilni „pri zlati kaplji“ gld. 3; omizje „pri Kamničanu“ gld. 1; veseli prijatelji „pri kroni“ gld. 5.50; g. Barga je nabral gld. 3, ter g. Čik pri obrtnikih gld. 2; veselo omizje v gostilni „pri zlati kaplji“ zopet gld. 2.50; na posvetovanju v sredo gld. 11.20.

V Ljubljani, dne 5. nov. 1896. —č.

„Egy percz“. „Obzor“ je objavil te dni dopis „Zagorka“, ki prav drastično osvetluje, kakó na hrvatskih železnicah absolutno gospoduje madjarsčina, baš tako, kakor pri nas po slovenski zemlji na južni železnici — nemščina. „Zagorka“ konstatuje v prvi vrsti, da na postajah po vsej Slavoniji in Sremu ni slišati nego „egy percz“, „őtf percz“ itd. (pri nas pa „eine Minút“, „fünf minút“ itd. Stavec), nikjer pa ne: jedna minuta, pet minut itd. V dokaz, koliko da koristi to madjarsko klicanje, navaja „Zagorka“ med ostalim to-le dogodbico. Na neki postaji v Slavoniji je zakričal konduktor „egy percz“. Dva seljaka sta izstopila iz vlaka, da si doneseta vode od vodnjaka, stoječega pred postajo. A komaj sta došla do vodnjaka, odpihal je vlak. Ker sta bédnika nastojala, da bi dohitela odhajajoči vlak, zarenčal je uradnik nad njima: „Béstié; zakaj ne poslušate, ko se vam pové, da postoji vlak samo jedno minuto“. — „Kdo nam je to rekel?“ vprašal je jeden seljakov. „Nihéé, gospod konduktor je nekaj kričal, ali kaj? tega ne vem, ker ga nisem razumel“. — Seljakoma ni preostajalo drugo, nego čakati na drugi vlak. — Drug slučaj: V Vinkovcih mora se običajno za Indjijo preiti v drug vlak in sicer naglo. Konduktor kriči: „Mind kiszalni“ — „Ale austajgen“ (pri nas pa n. pr. v Nabrežini: „Noh Gerz, Kormons umstajgen!“ Stavec). No bilo je v vlaku par seljakov iz okolice Broda, koji niso razumeli ne „kiszalni“, še manj pa „austajgen“. Ostali so mirno na svojih sedežih in vlak jih je popeljal namesto v Indjijo, v — Pešto. Dopis izraza slednjé domnevanje, da, ako je madjarsčina uvedena v šolah, ni še obligatorična za potujoče občinstvo na železnicah.

Obsojen petardist. Policijski agent Grandi je 17. avgusta zvečer naletel na 30letnega knjigovodjo Nikola Udine iz Milj, pristojnega v Izolu, ki se je potikal na Rocolu blizu gostilne „All' Ippodromo“. Ker policijski organi poznajo Grandija zbok njega protiaustrijskih čutil in ker je bil dotični večer baš večer pred rojstnim dnevom Nj. Vel. našega cesarja, videlo se je Grandiju zelo sumljivo to vedenje Udina. Vprašal ga je, kaj dela tam, a Udine ni znal odgovoriti povoljno. Grandi ga je vsled tega pozval, da mora žnjim na policijsko ravnateljstvo. Med potjo, t. j. na mostiču, ki vodi preko potoka Tesa, pa je vrgel Udine neki omot iz žepa v potok. Grandi je to opazil in prisilil Udina, da je stopil žnjim v potok po omot. Bila je to petarda. Istega večera, nekoliko pozneje, so našli v ulici S. Nikolo drugo petardo, o kateri pa seve ni bilo soditi, da bi jo bil položil Udine. — Zvedenci, ki so preiskali obe petardi, so izrekli, da sti bili prirejeni takó, da bi bili mogli hudo poškodovati ljudi, ki bi bili slučajno blizu kraja, kjer bi se bila razpršila petarda. Kljub tajitvi obtoženega Udine spoznalo ga je sodišče krivim na včerajšnji nejavni razpravi in ga obsodilo na leto dni težke ječe.

Mastna mirovina. Prvi budimpeštanski župan, Karol Kammermayer, dal se je te dni vpokojiti po 14letnem službovanju. Mestni zastop mu je dovolil kakor mirovino ne le redno plačo v znesku 10.000 gld. na leto, ampak še doplačo 2.000 gld. v znak priznanja njegove delavnosti.

Nesreča v kamenolomu. Včeraj se je v kamenolomu Parisa De Rina na Vrđeli nenadoma utrgala mogočna plast skalovja, tehtajoča par tonel in telebnila strašnim gromenjem in ropotom

